

15. Манова Н.С. Досудебное и судебное производство: сущность и проблемы дифференциации процессуальных форм : монография. – Саратов: Изд-во Саратов. гос. акад. права, 2003. – 158 с
16. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка. / Российская академия наук. Институт русского языка им. В.В. Виноградова. – М.: Азбуковник, 1999. – 1040 с.
17. Осипов Ю.К. Элементы и стадии применения норм советского гражданского процессуального права. Проблемы применения норм гражданского процессуального права // Научные труды Свердловского юридического института. – 1978. – Вып. 48. – С. 40-44.
18. Педько Ю.С. Становлення адміністративної юстиції в Україні : монографія. – К. : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – 217 с.
19. Стефанюк В.С. Судовий адміністративний процес : монографія. – Х : Консум, 2003. – 276 с.
20. Теория юридического процесса / под общ. ред. В.И. Горшенева. – Х. : Вища школа, 1985. – 244 с.
21. Тertiшніков В.І. Цивільний процес України : наук.-практ. посіб. – Вид. 5-те, допов. і переробл. – Х. : Юрайт, 2013. – 645 с.
22. Философский словарь / под ред. И. Т. Фролова. – (7-е изд., перераб. и доп.). – М. : Республика, 2001. – 982 с.

УДК 342.95

Корнєєв В.В.,

здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ

РОЛЬ КЕРІВНИКА В ДІЯЛЬНОСТІ РАЙОННОГО ВІДДІЛУ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

В статті сформульоване визначення поняття «керівник в системі органів внутрішніх справ»; уточнено значення керівника районного відділу органів внутрішніх справ, яке запропоновано розглядати крізь призму його функцій; підкреслено різносторонність таких функцій; охарактеризована роль керівника районного відділу органів внутрішніх справ в різних площинах.

Ключові слова: керівник, органи внутрішніх справ, районний відділ органів внутрішніх справ України, роль керівника.

В статье сформулировано определение понятия «руководитель в системе органов внутренних дел»; уточнено значения руководителя районного отдела органов внутренних дел, которое предложено рассматривать сквозь призму его функций; подчеркнута разносторонность таких функций; охарактеризована роль руководителя районного отдела органов внутренних дел в разных плоскостях.

Ключевые слова: руководитель, органы внутренних дел, районный отдел органов внутренних дел Украины, роль руководителя.

In the article the definition of "head of a system of internal affairs"; value analysis of the head of the District Department of the Interior, which prompted viewed through the prism of its functions; emphasized the diversity of functions; described the role of the head of the district department of internal affairs in different planes.

Keywords: director, the internal affairs of the District Department of Internal Affairs of Ukraine, the role of leader.

Актуальність дослідження. В сучасних трансформаційних умовах назріває потреба у переосмисленні ролі та значення керівника в системі державного управління. Така необхідність обумовлена, перш за все, подальшим реформуванням органів державного управління, в тому числі правоохоронних органів, пристосуванням їх до вимог стрімких динамічних змін, що відбуваються в суспільній свідомості та у суспільстві в цілому.

В системі правоохоронних органів особливу роль відіграють органи внутрішніх справ України, оскільки саме на ці органи покладається найбільша кількість функцій в сфері охорони громадського порядку та забезпечення безпеки громадян, захисту їх прав та свобод. При цьому, безпосереднє контактування з населенням має місце у діяльності районних відділів органів внутрішніх справ України, що покладає на ці відділи особливу відповідальність за стан законності у відповідному регіоні. У зв'язку з

вищезазначеним, керівник районного відділу органів внутрішніх справ України відіграє важливу роль як в організації роботи відділу, ефективності виконуваних ним функцій, так і в усьому управлінському механізмі системи органів внутрішніх справ. Дослідження такої ролі дозволить з'ясувати ті законодавчі прогалини, що стосуються правового статусу керівника районного відділу органів внутрішніх справ України та визначити можливі шляхи їх усунення.

Стан дослідження. Питання значення та ролі керівника в системі органів державного управління, в тому числі правоохоронних органах, були предметом наукових досліджень таких вчених, як: С. М. Алфьоров, М. І. Ануфрієв, О.М. Бандурка, В. М. Бесчастний, В.Т. Білоус, І.П. Голосніченко, С. М. Гусаров, І. В. Зозуля, Р.А. Калюжний, В.В. Коваленко, О. М. Ключев, А. Т. Комзюк, А. М. Куліш, В. В. Маліков, Р. В. Миронюк, О. М. Музичук, О. І. Нікітенко, О.В. Негодченко, В.І. Олефір, В.І. Осадчий, В.М. Плішкін, В.Д. Сущенко, В.К. Шкарупа, Х. П. Ярмакі та інших. Однак, на сьогоднішній день залишається значна кількість відкритих в цій сфері питань, що стосуються ролі керівника районного відділу органів внутрішніх справ України. Залишаються не вирішеними проблеми в сфері підвищення ролі керівника районного відділу органів внутрішніх справ в забезпеченні законності та правопорядку у відповідному регіоні, а також визначення вимог до особистих та моральних якостей керівника, які забезпечують ефективне виконання покладених на нього завдань та функцій тощо.

Метою статті є визначення ролі керівника районного відділу органів внутрішніх справ України. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**: 1) сформулювати поняття «керівник в системі органів внутрішніх справ»; провести аналіз функцій керівника районного відділу органів внутрішніх справ України; 2) визначити роль керівника районного відділу органів внутрішніх справ в різних площинах: в забезпеченні порядку та дисципліни в підлеглому відділі; в створенні умов для належного виконання підлеглими співробітниками районного відділу органів внутрішніх справ своїх функцій; в управлінні системою органів внутрішніх справ.

Виклад основного матеріалу. Дослідження ролі та значення керівника районного відділу органів внутрішніх справ України потребує з'ясування змісту категорії «керівник в системі органів внутрішніх справ». Так, в науковій літературі зазначається, що керівник – це посадова особа, наділена адміністративною владою щодо очолюваного ним певного формально-організованого колективу, яка здійснює внутрішньо-організаційне управління ним [1, с. 35]. В національному законодавстві при означенні особи керівника в системі управління органами внутрішніх справ, як правило, застосовується термін «начальник». Згідно ст. 3 Закону «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України» начальник – це особа начальницького складу, яка має право віддавати накази та розпорядження, застосовувати заохочення і накладати дисциплінарні стягнення або порушувати клопотання про це перед старшим прямим начальником [2]. Таким чином, начальник володіє значним обсягом адміністративно-правових повноважень щодо підлеглих йому осіб.

У зв'язку з вищенаведеним, керівника в системі органів внутрішніх справ можна визначити як фізичну особу, що займає посаду в системі цих органів та виконує організаційно-розпорядчі та консультативно-дорадчі функції, в межах службових повноважень, визначених нормативно-правовими актами, приймає управлінські

рішення, обов'язкові для виконання підлеглими, організовує їх виконання, під час якого застосовує до підлеглих формальні та неформальні методи впливу.

Визначаючи роль керівника районного відділу органів внутрішніх справ України, необхідно виходити з тих функцій, які виконує дана посадова особа. Науковцями наводиться різний перелік таких функцій, що обумовлює плюралізм підходів до вирішення даної проблеми.

Так, на думку О. М. Бандурки, функції керівника органу внутрішніх справ можна умовно поділити на: організаційно-адміністративні, спеціальні, забезпечення, виховні, методичні, контрольні, громадські (представницькі). При цьому, автор роз'яснює, що організаційно-адміністративні функції передбачають здійснення таких методів і прийомів управління, які здатні забезпечити найвищу ефективність діяльності органу внутрішніх справ. Спеціальні функції полягають у грамотній постановці, роз'ясненні шляхів виконання завдань, особистому очолювані оперативно-розшукових груп по розкриттю найбільш небезпечних злочинів. Функції забезпечення направлені на матеріально-технічне, фінансове, медичне та інше забезпечення оперативно-службової діяльності [3, с. 107-108].

Авторами З. Р. Кісілем, М. В. Ковалівим та В. Л. Ортинським виділяються такі функції керівника в системі органів внутрішніх справ: основні; допоміжні; постійні; тимчасові; внутрішні; зовнішні; організаційно-адміністративні; спеціальні; забезпечення; виховні; методичні; контрольні; громадські (представницькі) [4, с. 127]. При цьому, М. Д. Мартинов звертає увагу на те, що діяльність керівника територіального органу внутрішніх справ носить багатоаспектний характер: він виступає в ролі організатора роботи колективу, фахівця в правоохоронній сфері, суспільного діяча, педагога [5, с. 91].

У зв'язку з вищенаведеним, роль керівника районного відділу органів внутрішніх справ України слід розглядати в декількох площинах: 1) у сфері управління відповідним районним відділом; 2) у сфері забезпечення належного виконання співробітниками районного відділу органів внутрішніх справ своїх посадових обов'язків, тобто у забезпеченні законності та правопорядку на відповідній території; 3) у забезпеченні нормального функціонування ієрархічної системи управління органами внутрішніх справ України.

Для визначення ролі керівника районного відділу органів внутрішніх справ у всіх цих площинах необхідно провести системний аналіз положень відповідного законодавства (законів «Про міліцію» [6], «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України» [2] та інших).

Даний аналіз показує, що у сфері управління підлеглим відділом роль керівника районного відділу органів внутрішніх справ України полягає у наступному: 1) доборі та розстановці співробітників районного відділу органів внутрішніх справ; 2) упорядкуванні діяльності відділу, приведення його в стан, що дозволяє адекватно розподіляти навантаження на кожного співробітника, здійснювати контроль за його діяльністю. Для цього керівник районного відділу за допомогою кадрового підрозділу повинен проводити аналіз навантаження на співробітників відділу, визначати оптимальну систему підрозділів та посад у районному відділі, звертатися до вищестоящих органів з пропозиціями щодо оптимізації структури відділу тощо; 3) проведенні психологічної роботи у відділі: оцінка психологічного клімату в колективі, здійсненні заходів, спрямованих на урегулювання та недопущення конфліктів між його

співробітниками тощо; 4) організації та проведенні навчання серед співробітників районного відділу; 5) здійсненні контролю за своєчасним та повним матеріально-технічним забезпеченням відділу тощо.

У сфері забезпечення належного виконання співробітниками районного відділу органів внутрішніх справ своїх посадових обов'язків роль керівника визначається такими його функціями: 1) створення організаційних умов для належного виконання кожним співробітником відділу своїх посадових обов'язків, зокрема: розподіл повноважень, затвердження посадових інструкцій, здійснення своєчасного контролю та застосування відповідних заходів при виявленні порушень тощо; 2) проведення інструктажу, постановка конкретних планових завдань кожному підрозділу районного відділу, координації роботи начальників цих підрозділів; 3) забезпечення дисципліни: призначення та участь у проведенні службових розслідувань, застосуванні заходів дисциплінарного впливу та заходів заохочення відповідно до Закону «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ» та ін.; 4) проведення право-освітньої роботи в колективі підлеглих, роз'яснення норм та положень нормативних актів загальнодержавного та відомчого (міжвідомчого) значення; 5) співробітництво з вищестоящими органами та підрозділами, участь у проведенні засідань тощо.

У забезпеченні нормального функціонування ієрархічної системи управління органами внутрішніх справ України роль керівника районного відділу органів внутрішніх справ України виявляється в наступному: 1) не допущенні безпідставної підміни своїх функцій керівниками вищого рівня (своєчасний розгляд скарг, звернень громадян, інших фізичних та юридичних осіб, що надходять стосовно співробітників підлеглому відділу тощо); 2) чіткому та своєчасному виконанні законних вказівок, наказів та розпоряджень керівників вищого рівня; 3) доведення до відома та роз'яснення відомчих наказів, що видаються керівниками вищого рівня, своїм підлеглим тощо.

Висновки. Таким чином, керівник районного відділу органів внутрішніх справ відіграє вирішальну роль у забезпеченні дисципліни та правопорядку в підлеглому відділі та в створенні належних організаційних умов для виконання працівниками цього відділу своїх завдань та функцій, оскільки саме від нього залежить якісний особовий склад районного відділу, рівень їх підготовки, дотримання ними норм та правил тощо. Крім того, досліджуваний суб'єкт відіграє суттєву роль в усьому управлінському механізмі органів внутрішніх справ, тому що займаючи своє місце в управлінській ієрархії та виконуючи належним чином свої посадові обов'язки, він забезпечує збереження балансу навантаження на керівників вищого рівня та розподілу управлінської відповідальності між керівниками різних рівнів.

Зважаючи на це, необхідно особливу увагу приділяти належній підготовці та відбору кандидатів на посаду керівника районного відділу органів внутрішніх справ України, на законодавчому рівні слід закріпити адекватні кваліфікаційні вимоги до цієї посадової особи, а також вимоги до особистих та морально-етичних якостей керівника. Це має стати наступним кроком у вирішенні проблеми управління в системі органів внутрішніх справ України та переходу на якісно новий рівень керівництва.

Список використаних джерел:

1. Армаш Н.О. Керівник органу виконавчої влади: адміністративно-правовий статус Запоріжжя: ГУ "ЗІДМУ", 2006. – 248 с.
2. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: Закон України від 22.02.2006 № 3460-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2006. - № 29. – Ст. 245.

3. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України: підручник. / Бандурка О.М. - Харків: Ун-т внутр. справ, 1998. – 480 с.
4. Ортинський В.Л., Кісіль З.Р., Ковалів М.В. О 70 Основи управління в органах внутрішніх справ України (схеми, визначення, поняття, принципи, основні засади): Наочний посібник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2007. – 190 с.
5. Мартинов М. Д. Роль керівника в організації оперативно-службової діяльності територіального органу внутрішніх справ України / М. Д. Мартинов // Юридичні науки. – 2010. - №82. – С. 89-92.
6. Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 № 565-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. - № 4. – Ст. 20.

УДК: 342.1

Кравчук О.В.,

аспірант Відкритого міжнародного
університету розвитку людини "Україна"

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАСНОСТІ

У статті розглянуто основні правові підходи до поняття публічна власність. На основі проведеного аналізу, обґрунтовано авторський підхід до системи ознак публічної власності, а також сформульовано власне визначення даного поняття.

Ключові слова: публічна, комунальна, державна, публічний інтерес, поняття, ознаки, інститут права власності.

В статье рассмотрены основные правовые подходы к понятию публичная собственность. На основе проведенного анализа, обоснованно авторский подход к системе признаков публичной собственности, а также сформулированы собственное определение данного понятия.

Ключевые слова: публичная, коммунальная, государственная, публичный интерес, понятие, признаки, институт права собственности.

In the article the basic legal approaches to the concept of public property. Based on the analysis formulated the very notion of public property as a form of property which includes state and municipal property, owned by Ukrainian people and expresses the relationship to meet its public interest.

Keywords: public, municipal, state, public interest concept, features, Institute of ownership.

Постановка проблеми. Демократизація суспільства, розширення правових можливостей громадян у сфері власності потребують оновлення наукового розуміння окремих юридичних категорій, які відображають ці правові можливості, проведення аналізу ефективності існуючих та пошуку нових адміністративно-правових засобів їх захисту [1, с. 1]. Удосконалення адміністративно-правового захисту законних інтересів громадян України у сфері власності продиктовано вимогами часу. Ключовим для вирішення даної проблеми є з'ясування сутності цих інтересів в тому числі через дослідження основних правових підходів до поняття «публічна власність» [2, с. 31]. Зазначені обставини обумовлюють актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Публічну власність як категорію досліджували у своїх працях багато українських і зарубіжних учених зокрема К.І. Апанасенко, І.В. Алексєєв, В.В. Галуцько, Б.Н. Габричидзе, Р.А. Джабраїлов, А.І. Єлістратов, І.О. Личенко, О.І. Настина, В.А. Позняков, М.І. Панов, В.Я. Тацій, О.І. Устименко, В.Д. Яровий та інші. Водночас це питання залишається дискусійним і повністю не дослідженим.

Метою статті є з'ясування понятійного апарату публічної власності, а також виокремлення ознак права публічної власності.

Викладення основного матеріалу. Інститут права публічної власності посідає центральне місце у правовій системі будь-якої країни, зокрема й України, бо відносини